

El funcionari anarquista i tastaolletes

—**E**stimat Ivan Tubau, mai no he conegut un *tastaolletes* com vós; actor, professor, periodista, ara articulista i entrevistador del circuit català de TVE, crític de cinema, primer director del *Playboy* castellà, escriptor en castellà i també de novel·la juvenil catalana de ciència-ficció amb *Abans no arribi l'hivern*, historiador de l'humor gràfic i finalment poeta en català, amb el llibre *Les ostres i el vi blanc. I segurament encara hi ha més coses que he oblidat o que desconec*.

—Doncs sí, he fet de *tastaolletes*, precisament. Amb el pseudònim *Tastaolletes* vaig escriure de gastronomia al *Diario de Barcelona*. De totes maneres, no m'agrada que se'm defineixi com a polifacètic. Potser és una manera massa fàcil de definir-me. Si hi ha alguna cosa que m'interessa més, després del sexe, és la llengua. Jo sóc un periodista. I fer de professor d'universitat és una conseqüència de ser periodista. A l'Autònoma de Barcelona intento ensenyar a escriure per a les publicacions periodístiques. Quan escric una novel·la, és una novel·la que té a veure amb la realitat i el periodisme. La poesia seria l'alta matemàtica de la llengua. Sempre dic

als alumnes que si volen aprendre a escriure, més que llegir diaris, que llegeixin i escriguin poesia.

—*Però de petit suposo que no haviu pensat mai a ser una cosa tan abstracta com professional de la llengua.*

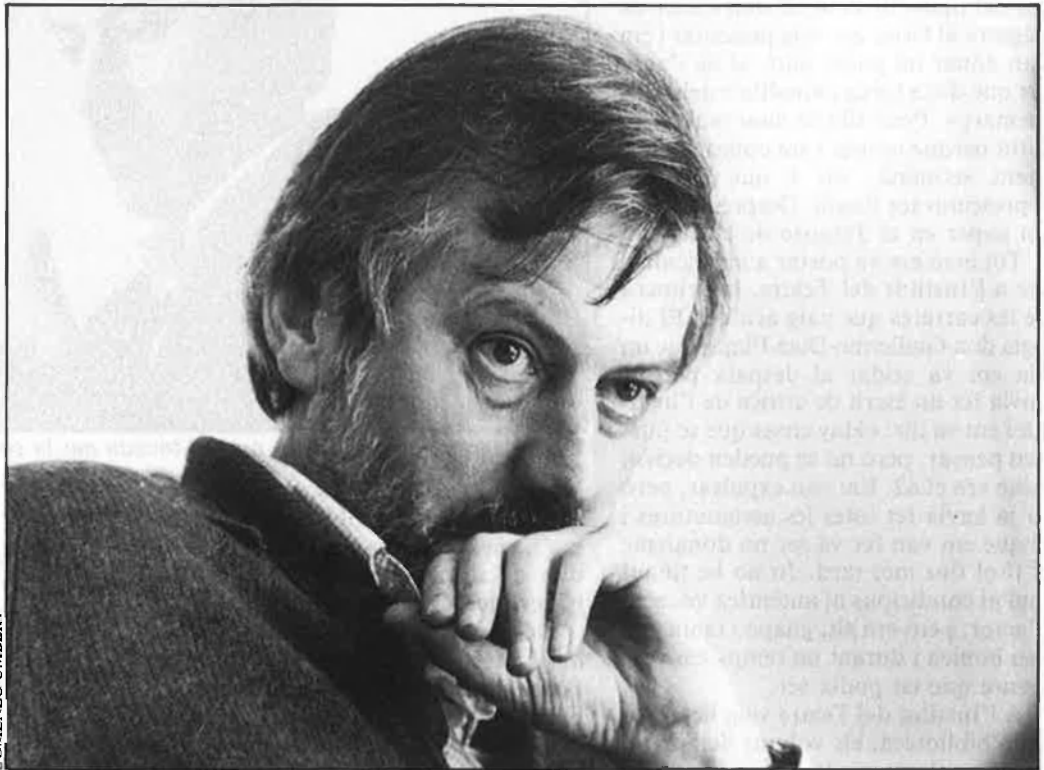
—Volia ser dibuixant de patufets. A França, on vaig estar-me fins als 14 anys, al *cahier* on el mestre feia les seves observacions per als pares, a més de qualificar-me de *bavard* deien que no parava d'omplir els papers de dibuixos. Per això, després vaig voler ser director de cinema, que és una forma de fer historietes de còmic.

—*¿A França, hi aneu per motius familiars o polítics?*

—Per motius polítics derivats dels meus antecedents familiars. El meu avi va ser dels detinguts de la CNT per la vaga dels trens del 17 i no va poder tornar a entrar als ferrocarrils fins al 31.

No li agrada que el defineixin com a polifacètic, i no obstant, Ivan Tubau ha experimentat personalment tota una sèrie d'oficis que tenen a veure amb la llengua i amb una manera molt particular d'entendre l'ofici de viure.

Lluís Bonada

«No m'agrada que se'm defineixi com a polifacètic».

La meua àvia va ser fundadora del PSUC, el 36. I el meu pare va ser fundador de la FAI. Gràcies a la part de dretes de la meua família, que també n'hi havia, el meu pare va poder tornar a Barcelona, si bé la feina no la va poder recuperar. La meua mare va anar trampejant, vivint de les caritats de l'altra part de la família, basades una mica en la usurpació. A Sant Joan de les Abadesses el meu avi matern tenia una botiga important, altres negocis i propietats, i tot això s'ho va quedar la part rica i de dretes, mentre que a la meua mare li donaven les engrunes.

Mort el pare, ens n'anem a França. Tenia 9 anys. Vam anar a viure a Cordes, un petit poble situat a 75 quilòmetres de Tolosa. La meua llengua materna era el català. Als 7 anys m'havien enviat a una escola castellana i vaig tornar a casa plorant perquè no l'entenia.

I a França els professors em parlen en francès. Però a sota hi ha una altra llengua, que en deien patois però que en realitat era l'occità reduït al patois per la pressió de l'estat, llengua que vaig arribar a aprendre. Després, de gran, he après l'italià, que m'apassiona. Potser per tot això he acabat sent un apassionat absolut de les llengües en general.

Als catorze anys, tornem a Barcelona amb la mare. L'àvia no hi va tornar mai. Va dir que no ho volia fer mentre en Franco fos viu. Quan arribo a Barcelona, faig moltes coses: noi dels encàrrecs en una agència de publicitat, aprenent en una botiga, escrivent de fàbrica, fins que als 19 anys entro a Ràdio Joventut a fer uns cursets i em donen feina de locutor. Un dia em van fer anar a retransmetre el Desfile de la Victoria amb camisa blava. No me la

vaig voler posar i em van fotre fora. En aquella època treballava amb Miriam de la Prada, falangista convençuda, que un dia em va renyar perquè vaig cantar el «Cara al Sol» en conya. Després va evolucionar i es va fer comunista, si és que d'això se'n pot dir una evolució, perquè els fanàtics ho són sempre. A no ser que s'estovin.

—*¿Què se n'havia fet, del dibuixant?*

—També ho vaig intentar. Publicava historietes humorístiques a diversos llocs i en un suplement de *La Prensa* vaig crear, entre altres personatges, un que es deia «Megaciclo García, locutor del día». El 1956, al *Juli Cesar* de Sagarra al Grec, em vaig presentar i em van donar un paper curt, el de l'agorner que diu a Cèsar, «malfia't dels idus de març». Però allò va anar malament perquè només vam cobrar la primera setmana, tot i que la vam representar tot l'estiu. Després vaig fer un paper en el *Tenorio* de l'Ulloa.

Tot això em va portar a matricular-me a l'Institut del Teatre, la primera de les carreres que vaig acabar. El dirigia don Guillermo Díaz-Plaja, que un dia em va cridar al despatx perquè havia fet un escrit de crítica de l'institut i em va dir: «Hay cosas que se pueden pensar, pero no se pueden decir». Això era el 62. Em van expulsar, però jo ja havia fet totes les assignatures i el que em van fer va ser no donar-me el títol fins més tard. Jo no he tingut mai ni condicions ni autèntica vocació d'actor, però era alt, guapo i tenia una veu bonica i durant un temps em vaig creure que en podia ser.

A l'Institut del Teatre vaig llegir tota la biblioteca, els volums de Sartre, per exemple, i vaig descobrir que el que volia ser era director de cinema i per això me'n vaig anar a Madrid, per estudiar-ne. A Madrid em va sortir feina de periodista, primer a la revista *Índice*. Després van convocar oposicions a locutor-presentador de TVE i vaig treure el número 1 al cap de tres mesos i mig de proves. La cosa del cine no la vaig acabar perquè arran del treball de televisió vaig decidir matricular-me en Periodisme. Més tard vaig deixar televisió i vaig col·laborar a *Pueblo* i *Informaciones*. Com que a l'Escola de Cinematografia havia conegut la gent del cine, alguns companys em cridaven per fer d'actor a les pel·lícules de pràctiques i Basilio Martín Patiño em va donar el paper de l'estudiant francès a *Nueve cartas a Berta*.

—*¿Què us fa tornar a Barcelona?*

—Vaig presentar-me a unes oposicions a redactor a Televisió Espanyola a Barcelona. A més, les feines d'en-

càrrec ja les podia fer des de casa, no em calia ser a Madrid. A Miramar, el centre de televisió de Barcelona, vaig aguantar dos anys. Estava molt fart de treballar als informatius sota el franquisme. Gràcies a la meua estada a Miramar, vaig ser vetat alguns anys després pel franquista Jorge Arandes, per col·laborar, quan encara ell manava, a televisió i a Ràdio Nacional. Luis del Olmo em va cridar quan era a Ràdio

—Sí. Però el comunista també hi és present. Entre el dilema de la llibertat i la justícia, apostaria per la llibertat.

Cuba no em sembla un model desitjable i estic a favor de Nicaragua i contra els Estats Units. Però no visc com un anarquista. Sóc funcionari. Si bé penso que ser funcionari és una de les poques maneres que ens queden per exercir un cert anarquisme conformis-

«No m'agrada que la poesia estigui tacada per la suor».

Nacional i als cinc dies, l'Arandes ho va saber i, a més d'obligar-me a anar-me'n, va sancionar Del Olmo amb tres dies de suspensió de sou i feina per haver-me contractat.

Després vaig trobar feina a la *Hoja del Lunes* i al *Diario de Barcelona* de l'època de Martín Ferrand, però el treball de la redacció, que combinava amb el de crític de cinema del mateix diari, era massa dur i em vaig passar a l'ensenyament. Mentrestant, m'havia llicenciat en Filologia francesa. Fins que em van cridar del departament de redacció de la facultat de Ciències de la Informació, la feina més estable que he tingut i ja hi sóc funcionari.

—*A La ciutat cremada fèieu el paper de l'anarquista-esperantista, que és el que va ser el vostre pare. ¿Esteu content de la vostra actuació?*

—No, crec que hi sobreactuo. El paper que més m'agrada és el que vaig fer a *Anem-nos-en, Bàrbara*, una pel·lícula que no falta mai en cap festival feminista. Fer d'actor em va servir per adonar-me que no tenia el temperament adequat per ser director. Potser sí que n'estic capacitat, però s'ha de treballar massa i a mi, treballar molt no m'agrada.

—*¿De la vostra família, heu heretat més el cantó anarquista que el comunista?*

ta. Ara, si alguna vanitat o ambició tinc és ser reconegut com a poeta.

—*¿Continuareu escrivint més poesia en català?*

—En català i en castellà. I també novel·la. Ja en tinc una de llesta en castellà, cosa que no agradarà als monolingüistes, però jo sóc un partidari convençut del bilingüisme i, si es pot, del multilingüisme. No és que no vegi les dificultats que el bilingüisme implica, però penso que cal aprofitar el que tenim. Potser seria millor tenir el català-anglès, però ens hem d'aprofitar del que tenim.

—*Les ostres i el vi blanc és un vers de Ferrater. ¿És el vostre poeta preferit?*

—No és l'únic. M'agrada molt Ausiàs Marc, com tots aquells que han fet poesia amorosa, Andrés Estellés i Salvat-Papasseit. El títol és un homenatge a Ferrater. També m'agraden aquests poetes perquè jo també pretenc fer una poesia que sembli espontània, malgrat que cal treballar-la molt abans d'enllestir-la. No m'agrada que la poesia estigui mullada per la suor. Prefereixo que sigui com una pel·lícula de Hawks o Hathaway i no com un Kubrick, perquè no vull que s'hi noti l'esforç. □